

SIMPOZIJ

povodom 100. obljetnice rođenja

IVAN GENERALIĆ: DJELO, ŽIVOT, VRIJEME

SIMPOZIJ

povodom 100. obljetnice rođenja

IVAN GENERALIĆ: DJELO, ŽIVOT, VRIJEME

KNJIŽICA SAŽETAKA

HLEBINE, 20. – 21. 11. 2014.

Simpozij „Ivan Generalić: djelo, život, vrijeme“ održava se pod pokroviteljstvom predsjednika Republike Hrvatske prof. dr. sc. Ive Josipovića
 Organizator: Muzej grada Koprivnice
 Suorganizator: HAZU, Zavod za znanstveno-istraživački i umjetnički rad, Križevci

Uz potporu: Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, Koprivničko-križevačka županija, Grad Koprivnica, Općina Hlebine, HAZU, Podravka
 d.d., INA d.d., Meridijani
 Medijski pokrovitelji: Glas Podravine i Radio Drava

ČETVRTAK, 20. 11. 2014.

10:30 – 11:15 – svečano otvorenje Simpozija

11:20 – 13:15

Moderator: Vinko Srhoj

Ivana Mance: *Rastezljivost paradigme: „naivno“ prema „modernom“ u diskursu hrvatske povijesti umjetnosti i likovne kritike šezdesetih godina*

Petar Prelog: *Udruženje umjetnika Zemlja, Krsto Hegedušić i Ivan Generalić u kontekstu ideje o nacionalnom likovnom izrazu*

Suzana Leček: *„Ljepota treba biti istinita“, Hrvatska seljačka stranka i likovne umjetnosti*

Branka Vojnović-Traživuk: *Narodna i naivna umjetnost*

Vladimir Crnković: *Pledoaje za Ivana Generalića*

Stanka

14:15 – 15:50

Moderator: Petar Prelog

Vinko Srhoj: *Generalićevo vraćanje sebi: od tendencije do idealizacije*

Tonko Maroević: *Stabiliziranje (osobnog) stila*

Marijan Špoljar: *Generalićev put od realnog do irealnog i uloga Miće Bašičevića*

Milan Bešlić: *Elementi nadrealnog u stvaralaštvu Ivana Generalića*

Antonio Grgić: *Giorgio Morandi i metafizika gubitka u slikarstvu Ivana Generalića 1973. – 1976.*

Stanka

16:05 – 18:20

Moderatorica: Božica Jelušić

Svjatlana Sumpor: *Prizori požara u Generalićevom stvaralaštvu*

Dorothea Jendrić: *Jelenski svati, put kapitalca od Hlebina do Šestina*

Helena Kušenić: *Generalićeva ostavština Hlebinama*

Sonja Švec Španjol: *Život Ivana Generalića interpretiran kroz slikarski opus umjetnika*

Sanda Stanačev Bajzek: *Ivan Generalić – seljak „naivac“ ili likovni genij*

PETAK, 21. 11. 2014.

10:30 – 12:00

Moderatorica: Suzana Leček

Dragutin Feletar: *Gospodarsko-demografske prilike poratnih Hlebina i slikarstvo Ivana Generalića*

Mira Kolar Dimitrijević/Elizabeta Wagner: *Socijalno-klasne teme u opusu Ivana Generalića do 2. svjetskog rata*

Željko Krušelj: *Politički odnosi i Generalićevo formiranje*

Hrvoje Petrić: *Doživljaji okoliša i prirode kod Ivana Generalića (1930. – 1960.)*

Stanka

12:15 – 14:10

Moderatorica: Dorotea Jendrić

Božica Jelušić: *Florealna simbolika u Generalićevu stvaralaštvu*

Ernest Fišer: *Ivan Generalić i Slavko Stolnik – suglasja i razlike*

Suzana Marjanić: *Generalićev bestijarij s post scriptumom – Generalićev Krleža*

Lidija Bajuk: *Etnografski slikopis Ivana Generalića*

Sanja Lončar: *Seoski prostor i arhitektura u radovima Ivana Generalića*

Marija Mesarić: *Generalićev pogled na život podravskog sela*

Stanka

14:15 – 15:15

Moderatorica: Snježana Pintarić

Dragana Lucija Ratković Aydemir: *Ekomuzeji – alati zajednice za osvještavanje i očuvanje baštinjenog identiteta*

Mira Francetić Malčić: *Ivan Generalić – inspiracija mladima*

Nikola Albaneže: *Od revolucionarnog potencijala do turističkog zapečka – rasponi percepcije hrvatske naivne umjetnosti*

Stanka

16:00 – 16:15

Galerija naivne umjetnosti, Hlebine

Magdalena Vlaho: *Specifični konzervatorsko-restauratorski postupci rada na slikama na staklu*

Stanka

16:30 – 16:45

Galerija Josip Generalić i Stara hiža Generalić

Snježana Pintarić: *Stara kuća Ivana Generalića – primjer i poticaj očuvanja ateljerske baštine*

IVANA MANCE

Institut za povijest umjetnosti, Zagreb
imance@ipu.hr

Rastezljivost paradigme: „naivno“ prema „modernom“ u diskursu hrvatske povijesti umjetnosti i likovne kritike šezdesetih godina

Cilj izlaganja jest analizirati temeljne teze teorije naivne umjetnosti koja se je razvijala na području povijesnoumjetničkog i likovno-kritičkog pisanja u Hrvatskoj od kraja pedesetih do početka sedamdesetih godina prošlog stoljeća, analizirajući tekstove prvenstveno Grge Gamulina, ali i drugih autora mlađe generacije koji su svoj rad posvetili toj temi (D. Bašićević, B. Kelemen, Ž. Grum, J. Damjanov itd.). Osnovna linija analize odnosila bi se na pokušaj određenja „naivne“ umjetnosti prema modernizmu, smjerajući zaključku o strukturalnoj pripadnosti pojma naivne umjetnosti modernističkoj paradigmi. Oslanjajući se na tri za modernizam ključne kategorije – „autentičnost“, „autonomiju“ i „alteritet“ („drugost“) – nakana je pokazati da ondašnja teorijska misao „naivu“ teži legitimirati upravo pomoću vrijednosti svojstvenih samom modernizmu, afirmirajući naivno stvaralaštvo kao pripadno modernističkom senzibilitetu, odnosno, kao fenomen koji modernizmu dijalektički pripada. Iz ključnih tekstova Grge Gamulina sasvim se jasno može zaključiti da naivna umjetnost zadovoljava sva tri gore spomenuta zahtjeva: na razini odnosa stvaralačkog subjekta prema vlastitome umjetničkom radu (autentičnost) naivna se umjetnost teži tumačiti kao povijesno izvorna i originalna; na razini odnosa umjetnosti i svijeta života (autonomija) u naivnoj se umjetnosti jasno nastoji ustanoviti estetička kategorija *stila* kao distinktivne kvalitete koja umjetničko djelo temeljno razlikuje od djela koje nije umjetničko (u što valja uključiti i problematiziranje tržišnog uspjeha naivnog stvaralaštva itd.); na razini odnosa umjetnosti prema identitetu odnosno identitetskim normama u psiho-socijalnom smislu (alteritet), naivna se umjetnost smješta onkraj svjetovnoga sebstva, obraćajući se potrebama drugim i drugačijim od onih društveno legitimnih u određenom povijesnom trenutku odnosno nudeći mogućnost svojevrsne transgresije povijesno danih identitetskih uporišta. Na taj način interpretirajući osnovne postavke teorijskog diskursa o naivnoj umjetnosti u naznačenom razdoblju u izlaganju će se sugerirati zaključak da legitimacija fenomena naivne umjetnosti nije moguća izvan ideologije modernizma.

PETAR PRELOG

Institut za povijest umjetnosti, Zagreb

pprelog@ipu.hr

Udruženje umjetnika Zemlja, Krsto Hegedušić i Ivan Generalić u kontekstu ideje o nacionalnom likovnom izrazu

Začeci kompleksa hrvatske naivne umjetnosti, s Ivanom Generalićem kao ključnim protagonistom, neraskidivo su na više razina povezani s idejom o nužnosti oblikovanja nezavisnog, nacionalnog likovnog izraza, koja je bitno obilježila povijest hrvatske moderne umjetnosti, posebice u razdoblju između dvaju svjetskih ratova. Krsto Hegedušić – uz Ljubu Babića najistaknutiji promotor konstrukta nacionalnog likovnog izraza – smatrao je upravo ostvarenje toga cilja jednim od najvažnijih unutar kompleksne strategije djelovanja Udruženja umjetnika Zemlja. U ovome izlaganju raspravit će se ukratko o onim obilježjima „zemljaškog“ djelovanja koja su se pokazala presudnima za nastanak i afirmaciju hrvatske naive. U tom smislu, upozorit će se na karakter intelektualnog okružja senzibiliziranog za selo i seljaštvo, što je bio važan poticaj protagonistima Zemlje za fokusiranje vlastita interesa u tom smjeru te pridavanje tome interesu ideološke, a zatim i nacionalne razine. Razmotrit će se, također, i važnost utjecaja temeljnih načela „primitivizma“ kao nezaobilazne sastavnice geneze likovnog modernizma, a koja su se pokazala ključnima u Hegedušićevoj artikulaciji težnje za oblikovanjem nacionalnog likovnog izraza te omogućila razvitak naivne umjetnosti kao moderne umjetničke pojave. U tom će se kontekstu sažeto predstaviti i odnos Krste Hegedušića, kao prenositelja tehničkih znanja o stvaranju slike ili crteža te onoga koji je odredio temelje formalnih, sadržajnih i ideoloških usmjerenja naivne umjetnosti u njezinim počecima te Ivana Generalića, kao učenika koji je po prestanku Hegedušićeva utjecaja, a zahvaljujući velikom talentu i imaginativnosti, bitno odredio obilježja razvitka Hlebinske škole i hrvatske naivne umjetnosti u cjelini.

SUZANA LEČEK

Hrvatski institut za povijest – Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje
slecek@isp.hr

„Ljepota treba biti istinita“, Hrvatska seljačka stranka i likovne umjetnosti

Hrvatska seljačka stranka vodeća je hrvatska politička stranka već od ranih 1920-ih, a tijekom 1930-ih prerasta u svojevrsan fenomen “hrvatskog seljačkog pokreta” i oblikuje dominantnu društvenu ideologiju međuratnog razdoblja. Posebice je važno da je moderne političke ideje (demokratizacija) kombinirala s konceptom kulturnog nacionalizma, polažući veliku važnost na kulturu kao ishodište (identitet) i sredstvo društvene preobrazbe. Budući da se radilo o seljačkoj stranci, kulturološki segment ideologije počivao je na ideji izvornosti seljačke kulture (sadrži obnoviteljski vitalitet, koji može modernizirati, a onda, kao samosvojan identitet, ravnopravno predstavljati hrvatski narod u međunarodnoj zajednici). Pritom je isprva težište zanimanja bilo na (seljačkoj) književnosti, a potom se prebacilo na glazbu, pa na običaje u cjelini (jedinstvo pjesme, plesa, nošnje, obreda). Likovne umjetnosti ostale su na marginama ideologije jer je načelo izvornosti seljačku likovnost prepoznavalo samo u ornamentu (vez, nošnja, rezbarije). No, budući da je HSS-ova ideologija ostala fluidna i otvorena „dograđivanju“, koncept likovnosti donekle je proširen, ali ne sustavno i s jednakim intenzitetom utjecaja na društvo, kao što je bio slučaj s drugim područjima (glazba, etnologija). Naime, kao i u drugim područjima, HSS je razvoj tog segmenta ideologije prepustio stručnjacima, pri čemu su za likovne umjetnosti bila najvažnija razmišljanja – krugu HSS-a bliskog – Ljube Babića (boja i linija). Samo „novo“ seljačko slikarstvo, u koje ulazi i Generalić, ne izlazi izravno iz HSS-ovog pokreta, ali uživa njihove načelne simpatije. Iako je osobni ukus vodećih ljudi stranke (koji nije nikada nametan kao ideološko pravilo) naginjao realizmu (kao, uostalom, i većine tadašnje publike), prepoznali su u seljačkom slikarstvu srodnost sa svojim pokretom i davali mu podršku.

BRANKA VOJNOVIĆ-TRAŽIVUK

Etnografski muzej Split

branka@etnografski-muzej-split.hr

Narodna i naivna umjetnost

Govoreći o naivnoj umjetnosti često se navodi bliskost s narodnim likovnim stvaralaštvom. Polazeći od Gavazzijeve definicije hrvatske narodne umjetnosti kao seljačke umjetnosti koja je povezana s kontekstom ruralne kulture promatrat ću je u odnosu prema naivnoj umjetnosti. Zanimaju me prvenstveno razlike između ova dva načina likovnog izražavanja koji pripadaju vrlo složenim kulturnim pojavama.

Stoga ću ih sagledati kroz komparaciju nekih radova Petra Smajića i Ivana Generalića, kao predstavnika hrvatske naivne umjetnosti, s nekim ostvarenjima narodne (pučke) umjetnosti njihova zavičaja. Pretpostavljam da bi sličnosti trebale ukazivati na stupanj povezanosti s likovnom tradicijom, a razlike na kvalitetu novog individualnog stila.

Na ovakav način promatranja naveli su me sve češći popularni pristupi ovim temama koji impliciraju njihovo poistovjećivanje, što je svojevrсна banalizacija. Želim naglasiti da se radi o dvije različite kulturne pojave koje imaju brojne dodirne točke, ali nisu sinonimi. Njihove interferencije pretpostavljaju sličnosti, ali su moguće upravo zbog razlika.

VLADIMIR CRNKOVIĆ

Hrvatski muzej naivne umjetnosti, Zagreb
vladimir.crnkovic@hmnu.org

Pledoaje za Ivana Generalića

Prilog se sastoji od dva dijela. U prvom, napisanom 1994. za stručni skup u Koprivnici kojim se obilježavala 80. godišnjica rođenja Ivana Generalića, autor pledira za programsko, sustavno, kritičko i interdisciplinarno tumačenje i vrednovanje opusa hlebinskog klasika. Kako taj polemički zapis dosad nije objavljen, a njegove su teze i nadalje aktualne, ponajprije iz načelnih razloga, on se prilaže i ovom simpoziju koji se organizira u povodu – i u čast – 100. obljetnice Generalićeva rođenja. U drugom dijelu autor konstatira i pojašnjava kako je zadnjih godina na planu izučavanja, tumačenja i vrednovanja Generalićeva djela realizirano nekoliko projekata koji su stvorili pretpostavke da se umjetnikovo stvaralaštvo počne napokon drugačije i primjerenije interpretirati i vrednovati – u kontekstu konkretnog prostora i vremena njegove pojave te u okruženju slikarovih najvrsnijih dosega. U Hrvatskom muzeju naivne umjetnosti od 2008. sustavno se naime istražuje kronologija života i rada Ivana Generalića, po godinama, uz registriranje svih njegovih radova, drugim riječima gradi se katalog *raisonné*, kao što se skuplja, popisuje i arhivira sva poznata umjetnikova dokumentacija. Do sada su objavljene dvije od četiri predviđene monografije iz tog niza – prva obuhvaća razdoblje od 1930. do 1945., a druga od 1946. do 1961. godine. Upravo na temelju tih doprinosa već je sada podastrt niz argumenata kojim se opravdava i dokazuje Generalićeva vrhunska pozicija unutar hrvatskog slikarstva i svjetske naive.

VINKO SRHOJ

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zadru, Odjel za povijest umjetnosti
vinko.srhoj@zd.t-com.hr

Generalićevo vraćanje sebi: od tendencije do idealizacije

Prijelomni trenutak Generalićevog slikarstva (razvidan na izložbi u zagrebačkom Salonu Ulrich 1938.) koji je podrazumijevao napuštanje socijalne tendencioznosti iz „zemljaškog razdoblja“, značio je i postupno odvajanje od utjecaja njegova umjetničkog mentora Krste Hegedušića. No više od Hegedušićeva stilema, Generalić napušta socijalno motivirane prizore za račun „dezangažiranog“ krajolika u kojemu više nema rekvizicija, dražbi, sprovoda, seoskih tučnjava i prosjaka. Od kraja 30-ih godina Generalićeva se vizija podravskog sela preobražava u pitoresknu idilu, socijalne nepravde i siromaštvo ustupaju mjesto pitomij arkadiji u kojoj još ima mjesta samo za ugodu, blagost i sklad idealiziranog, gotovo nestvarnog sela. No mnogi će primijetiti da je u tom novom slikarstvu/motivici Generalić najbliži sebi i da mu je zemljaška tendencioznost bila nakalemljena, a socijalni bunt nesvojestven prirodi lirskog umjetnika. Najbolji dokaz Generalićeva slabog interesa za socijalne i općedruštvene teme sela (neki će reći da je to slučaj tipičnog eskapizma), odustajanje je od ratne stradalničke tematike tijekom Drugog svjetskog rata, kada seoski prizori postaju „pojačano“ idilični, život na selu beskonfliktan, neokrznut ratom. Svojevrsan je paradoks da je upravo rat bio poticajem za idolizaciju i idealizaciju sela, rekli bismo unutrašnje progonoštvu u idili hermetične vizije u koju ne prodire vanjski svijet.

TONKO MAROEVIĆ

Institut za povijest umjetnosti, Zagreb

info@ipu.hr

Stabiliziranje (osobnog) stila

Darovitost Ivana Generalića progovorila je već na prvim njegovim likovnim (crtačkim, slikarskim) pokušajima, ali osobni izraz raspoznajemo tek nakon stanovita sazrijevanja. Ne bismo željeli to deterministički povezivati s prestankom djelovanja grupe „Zemlja“, no činjenica je da u drugoj polovici tridesetih godina Generalić odlučnije kreće vlastitim putem i sve čvršće gradi specifičan prostor jasno raspoređenih planova, dobro proporcioniranih odnosa likova i pozadine, te mnogo homogenije kromatike nekog unutarnjeg obasjanja. Umjesto prethodećih grotesknih, karikaturnih i socijalno kritičkih akcenata, kadrovi slika iz 1938. – 1943. posvećeni su spokojstvu svakodnevnog rada i sustavnom viđenju čovjekova bivanja i djelovanja u prirodnom okolišu. Karakterom svojih širokih panorama (pretežno iz „ptičjeg“ očišta), morfologijom raznovrsno predstavljenog raslinja, tipologijom ljudskih i životinjskih likova Ivan Generalić je stvorio vrlo osobni stil, koji će postati modelom buduće „hlebinske škole“, omogućujući potom i sve veću razgranatost i postupno razgrađivanje stabilizirane, normativne dionice iz razdoblja uoči Drugog svjetskog rata i prvih poratnih godina.

MARIJAN ŠPOLJAR

Muzej grada Koprivnice
ravnatelj@muzej-koprivnica.hr

Generalićev put od realnog do irealnog i uloga Miće Bašičevića

U kritičkim interpretacijama povijesti hrvatske naivne umjetnosti s razlogom je više pažnje posvećeno formativnim godinama i genezi naive nego kasnijim okolnostima njezina razvoja. U tom smislu odnos Krste Hegedušića i Ivana Generalića detaljno je istražen u mnogobrojnim studijama i člancima dok su odnosi nekih drugih kritičara i umjetnika prema hlebinskom majstoru znatno manje varirani. Tu prije svega mislimo na grupu mladih kritičara koji su pedesetih godina naivu tretirali i interpretirali kao jednakopravnu dionicu hrvatske moderne umjetnosti, a posebno na Miću Bašičevića kome su Generalić, Skurjeni, Rabuzin i Bosilj postali bitni indikatori umjetničke slobode.

Odnosi i veze Bašičevića i Generalića dugovječne su (od 1953. do kraja osamdesetih), po svojim „mentorskim“ rezultatima najzanimljiviji i premda opterećeni nekim izvanumjetničkim funkcionalizacijama, najmanje kontroverzni. Bio je to odnos između dvije jednakopravne cjeline, organički strukturiran, u kome su dva pola bila u dinamičnim, ali funkcionalnim odnosima. Bašičević i Generalić naprosto su jedan drugoga trebali.

Tekst će pokušati odgovoriti i na pitanje zašto je, usprkos evidentnim transferima (Hegedušićeva „formula“ – Generalićev tematski i stilski izraz), Generalićev slikarski opus jedinstven i umjetnički nedvojben i kolika je Bašičevićeva uloga da hlebinski slikar, inficiran „zemljaškom“ socijalnom tendencijom, totalitetom prirode i kulturnom pragmom socrealizma, u sretnom trenutku izabere put poniranja u dubinu, onkraj čiste realnosti, k sebi zapravo.

MILAN BEŠLIĆ

Likovni kritičar

milan.beslic@inet.hr

Elementi nadrealnog u stvaralaštvu Ivana Generalića

Dobro je znano da je Generalićevo stvaralaštvo izraslo na likovnim premisama pučkog slikarskog naslijeđa, kao i na onim tradicijskim premisama koje je promicao, i u tu pučku slikarsku baštinu «nadopisivao» Krsto Hegedušić učvršćujući ih pod svojom mentorstvom kao nedvojbene likovne vrijednosti. Na tim je zasadama gradio svoju slikarsku koncepciju i Ivan Generalić, zacijelo najistaknutiji pučki slikar iz Hlebina čiji je prilog u stvaranju izvornog likovnog izraza, kasnije poznatog diljem svijeta kao – naivno slikarstvo, od golemog značenja, kako za sam slikarski izraz,tako i za hrvatsko slikarstvo prometnuvši se u iznimnu vrijednost i u međunarodnom kontekstu.

Međutim,manje je poznato da se u Generalićevu stvaralaštvu pojavljuju i elementi nadrealnog, napose u 50-im godinama 20.stoljeća, a to je dovelo i do udaljavanja,pa i razlaženja s Krstom Hegedušićem. Kada se pojavljuju ti elementi nadrealnog? Kojim intezitetom i u kojim djelima, nastojat ćemo kazati u ovom izlaganju.

ANTONIO GRGIĆ
antonio@pikant.hr

Giorgio Morandi i metafizika gubitka u slikarstvu Ivana Generalića 1973. – 1976.

Ivan Generalić se nedvojbeno susreo sa slikarstvom Giorgia Morandia, vjerojatno preko Miće Bašićevića ili Borisa Kelemena. Kod slike „Štuće» iz 1974. Ivana Generalić je preuzeo motiv, temu i način kompozicijskog prikaza mrtvih priroda Giorgia Morandija, ali umjesto boca industrijske civilizacije i posuda buržuarskog interijera koje koristi Morandi, Generalić koristi posude iz ruralnog imaginarija sjeverne Hrvatske. Ta slika je dio metafizičke faze u slikarstvu Ivana Generalića koja traje od 1973. do 1976. i koja započinje sa serijom slika sa temom pauna, a završava serijom slika maski. Ta faza koincidira s otkrićem zloćudne bolesti kod Ivanove supruge Anke, pokušajima njenog izlječenja u nizu inozemnih klinika te na kraju njenim gubitkom. U toj metafizičkoj fazi radi se o slikarskoj simboličkoj elaboraciji tog gubitka te njime uzrokovanim slikarskim propitivanjem niza metafizičkih tema: odnosa prema Bogu, prema ljudskom postojanju i besmrtnosti te vremenu i prostoru. Također, kroz Generalićevu sliku „Štuće» i Morandijevih mrtvih priroda želi se pokazati na sličnost u tretiranju prostora kao simbola onog što Peter Sloterdijk naziva „egzistencijalna prostornost», s obzirom na topološki zaokret u kulturnoj teoriji, kojom se poslije vremenske i historijske, definira i prostorna dimenzija bitka.

SVJETLANA SUMPOR

Hrvatski muzej naivne umjetnosti, Zagreb
svjetlana.sumpor@hmnu.t-com.hr

Prizori požara u Generalićevom stvaralaštvu

U izlaganju će se analizirati i usporediti sve poznate slike Ivana Generalića s tematikom požara. Ukupno je deset slika takve tematike; od toga za dvije nije poznato gdje su ni kako izgledaju; tri su poznate samo preko reprodukcija, a pet ih je dostupno u originalima. Osobito će se naglasiti razlike u njihovim kompozicijama, oblikovanju prostora i osvjetljenja, izboru boja i tonaliteta itd. te će se tako pratiti mijene u umjetnikovom razvoju i načini na koje je pokušao razriješiti pojedine likovne probleme. Ukazat će se na značaj koji prizori požara imaju u cjelokupnom Generalićevom opusu te pokušati objasniti umjetnikova motivacija za višekratno bavljenjem ovom temom.

DOROTEA JENDRIĆ

Samostalna likovna kritičarka, novinarka
djendric@yahoo.com

Jelenski svati, put kapitalca od Hlebina do Šestina

Jedna od kapitalnih slika Ivana Generalića „Jelenski svati“ naslikana 1959. godine ima poseban status u cjelokupnom opusu istaknutoga umjetnika. To vrijedno djelo Ivana Generalića i cjelokupne hrvatske naivne umjetnosti iz zrele umjetnikove faze posebna je lirski oda prirodi koju simboliziraju četiri istovjetna bijela jelena prikazana u ljubavnom zovu i ritmičnom kretanju s desna na lijevo uz rub velike šume ilustrirane s četiri bujna stabla (hrasta?). Stručnjaci i muzealci prepoznali su još od šezdesetih godina to ulje na staklu dimenzija 100 x 175 cm kao posebnu vrijednost. Iako je oduvijek bila u privatnom vlasništvu, prvo slikara i njegova sina Josipa Generalića u Hlebinama, slika je proglašena hrvatskim nacionalnim dobrom i time stekla posebnu sigurnosnu zaštitu, pa je primjerice tijekom Domovinskoga rata bila povjerena na čuvanje Hrvatskom muzeju naivne umjetnosti u Zagrebu. Slika je bila javno viđena na velikoj izložbi Čudesan svijet hrvatske naivne umjetnosti u Muzeju lijepih umjetnosti u St. Petersburgu na Floridi. Danas je slika u vlasništvu Ivica Todorića i u vili u Šestinama gdje je poput Leonardove Mona Lise, zaštićena neprobojnim staklom. Zanimljiva jest i stoga što se o njoj u novije doba najmanje govori, a loše reprodukcije prodaju se preko oglasa.

HELENA KUŠENIĆ

Muzej grada Koprivnice

hkusenic@muzej-koprivnica.hr

Generalićeva ostavština Hlebinama

Prema želji Ivana Generalića uz Galeriju naivne umjetnosti izgrađen je aneks u koji je smještena donacija radova iz 1980. godine kako bi ista neprekidno bila dostupna javnosti. Osim ovih, donacija predstavlja i neke otkupljene ili ranije donirane radove u crtačkoj i slikarskoj tehnici. Najveći dio ipak čine radovi nastali 1970-ih i 1980-ih godina, u tzv. posljednjoj fazi stvaralaštva Ivana Generalića: radovi monumentalnih dimenzija obilježeni svojevrsnom dualnošću: izrazitom narativnošću ili potpunom simplifikacijom prizora. Autor, pritisnut teretom godina i životnih drama kao da baca pogled unazad, sumira vlastiti život i stvara djela koja otkrivaju reminiscencije na djetinjstvo, mladost i slikarske uspjehe kroz ponavljanje istih ili sličnih motiva koji ponekad izranjaju iz monokromnih, gotovo apstraktnih pozadina.

SONJA ŠVEC ŠPANJOL Portal www.perceiveart.comsonja@perceiveart.com

Život Ivana Generalića interpretiran kroz slikarski opus umjetnika

Émile Zola rekao je kako je svako umjetničko djelo kutak stvarnosti viđen očima jednog temperamenta. Zahvaljujući nizu sačuvanih i objavljenih razgovora s Ivanom Generalićem možemo proniknuti u temperament umjetnika bogatog i značajnog opusa koji se mijenjao paralelno s razvojem i sazrijevanjem te slijedom različitih utjecaja definirajući pritom pojedine stilske cjeline unutar stvaralaštva. Psihološka karakterizacija umjetnika bazirana na izvornim razgovorima s umjetnikom poslužit će kao baza za razumijevanje lika i djela Generalića u kontekstu vremena i mjesta djelovanja kroz interpretaciju ključnih djela iz pojedinih stilsko-morfoloških slikarskih cjelina.

SANDA STANAČEV-BAJZEK

Nezavisna kustosica

sanda.bajzek@hi.t-com.hr

Ivan Generalić – seljak „naivac“ ili likovni genij

Od svojih izlagačkih početaka Generalićevo slikarstvo, iako tada inicijalno, dakle doista početničko, stoji na izložbi uz bok radova afirmiranih akademskih umjetnika – Hegedušića i njegovih „zemljaša“. Započeto kao svojevrstan „eksperiment“ koji je trebao dokazati da se od neukog seljaka može učiniti umjetnik, kulminiralo je 1958. Generalićevim sudjelovanjem na izložbi 50 Ans d'Art Moderne u Bruxellesu, nakon koje biva uvršten među najznačajnije slikara prve polovine 20. stoljeća. Valorizacijom Generalićevog umjetničkog djelovanja kao dijela korpusa svjetske moderne likovne umjetnosti, argumentirajući, tj. podlažući činjenicama njegovu snažnu umjetničku imaginaciju i izvanvremenski talent, koji je potpomognut i, iako neformalnim, od početka sustavno promišljenim i vođenim obrazovanjem, ukazat ću i dokazati da Ivan Generalić nije tek uspješan „projekt“ već umjetnička izvrsnost, prirodni genij vođen izuzetnom imaginacijom i intuicijom i znanjima koja je znao apsorbirati i u svome radu primjenjivati.

DRAGUTIN FELETAR

Član suradnik HAZU

meridijani@meridijani.hr

Gospodarsko-demografske prilike poratnih Hleбина i slikarstvo Ivana Generalića

Opće siromaštvo i svakodnevna borba za голу egzistenciju imali su, bez sumnje, snažan utjecaj na slikarstvo Ivana Generalića. Realsocijalistička politika prema selu, poljoprivredi i seljacima nakon Drugog svjetskog rata još je produbila i povećala neimaštinu. S tim promjenama pod ruku ide i pogoršanje međusobnih odnosa među seljacima u selu, pa izaziva rastakanja i u samim obiteljima. Seljak je postao gotovo „državni neprijatelj“, njegova imovina se plijeni, on se prisilno tjera u seljačke radne zadruge, mora ići na dobrovoljni (prisilni) rad, potrošnja je racionirana (uz uporabu znamenitih „točkica“), seljaku su oduzete čak i mogućnosti društvenog djelovanja i slobodnog druženja. Takvi rigidni odnosi donekle su se poboljšali tek 1960-ih godina. U članku su razrađeni navedeni odnosi kroz prikaz faktografskih podataka o životu u Hlebinama od 1945. do oko 1970. godine.

MIRA KOLAR DIMITRIJEVIĆ/ELIZABETA WAGNER

Povjesničarka u mirovini/ Povjesničarka umjetnosti

mira.kolar@zg.t-com.hr

Socijalno-klasne teme u opusu Ivana Generalića do 2. svjetskog rata

Krizna vremena iznjedre obično najbolje. Tako je bilo i s Generalićem koji se je u javnosti javio kao član grupe „Zemlja» i ostao s njom do 1935. vezujući se uz druge slikare Hlebinske škole, ali i književnike koji su objavili svoje radove u Zborniku seljaka.

Izvor Generalićevog slikarstva je podravsko selo i motivi koje mu je davala ta sredina. Generalić je do Drugoga svjetskog rata naslikao sve najvažnije socijalne teme koje izvire iz problema i teškoća u kojima je živjelo selo sjeverozapadne Hrvatske pa to i pruža mogućnost da se interdisciplinarno prikažu socijalni i klasni odnosi na podravskom selu u deceniju pred Drugi svjetski rat. Gledajući Generalićeve slike dolazi se do istog zaključka kao kada se čitaju djela Mihovila Pavleka Miškine. Posebni osvrti na Generalićeve slike „Rekvizicija» „Tučnjava na proštenju», „Đelekovačka buna», „Seoski ples», (1937.) „Sprovod Štefa Halačeka» i druge koje realno dokumentiraju gornju tezu, izazivajući nezadovoljstvo i protest zbog postojećih teških socijalnih prilika koji se ne rješavaju od strane vlasti i koji su posljedica dugotrajnog zanemarivanja sela. Generalić kroz slike do 1941. stvarnije od bilo kojeg drugog medija izriče društvenu zbilju i utječe na narod da čuva čarobnu šumu i jelene, obiteljski život, domaće životinje, pijetlove i ukrašene tikvice, kućice pokrivene slanom, ali i podravski raj obilježen vodama i šumama.

ŽELJKO KRUSELJ

Sveučilište Sjever, Koprivnica

zeljko.kruselj@unin.hr

Politički odnosi i Generalićevo formiranje

Mladim Ivanom Generalićem u dva se navrata tijekom šestosiječanjske diktature kralja Aleksandra bavila starojugoslavenska žandarmerija. Prvi se to puta dogodilo u travnju 1933. kad je uhićen s dvojicom sumješšana prilikom povratka iz vinograda jer su pjevali proturežimske pjesme i uzvikivali „Živela samostalna Hrvatska“ i „Dole Jugoslavija“. Žandari su ih tada pretukli da bi dobili njihovo priznanje, ali baš zbog tog zlostavljanja seoski je načelnik odustao od njihovog daljnjeg progona. Generalića su žandari drugi puta tražili krajem kolovoza iste godine pod sumnjom da je sa svojim prijateljem iz političkih razloga pobjegao iz zemlje. Dokumenti govore da su ih nakon tjedan dana pronašli u okolnom selima. Ustanovilo se da se radilo o bijega od kuće zbog obiteljske svađe, a povod je u Generalićevu slučaju bilo navodno očevo zlostavljanje. Činjenica je da Generalić nakon tih iskustava više nikad nije radio slike političkog sadržaja, niti je iskazivao bilo kakvu volju za političkim angažmanom.

HRVOJE PETRIĆ

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za povijest

hpetric@ffzg.hr

Doživljaji okoliša i prirode kod Ivana Generalića (1930. – 1960.)

Slikarstvo Ivana Generalića, ali i autobiografski zapisi te izjave daju solidnu osnovu za mogućnost analize njegovih doživljaja okoliša i prirode dijela Podravine, posebice Hlebina i okolnih prostora kojima se kretao i najbolje ih poznao i razumio. Rad je ograničen na razdoblje od približno tri desetljeća (1930. – 1960.) koje predstavljaju ne samo više od polovice aktivnog slikarevog djelovanja, nego i period snažne transformacija podravskog sela koja je obuhvaćala i okolišne aspekte. To je vidljivo i u opusu Ivana Generalića, koji je duboko prožet prirodom, ali i kako sam kaže u jednom autobiografskom zapisu: „priroda sama izlazi iz mene“.

BOŽICA JELUŠIĆ

Književnica i likovna kritičarka

bjel@net.hr

Florealna simbolika u Generalićevu stvaralaštvu

Esej se bavi motivima iz prirode u slikarstvu Ivana Generalića, od ranih radova do zatvaranja opusa. Polazi od teze R. W. Emersona da je «Cijeli svijet amblematican. Dijelovi izražaja su metafore, jer je cijela priroda metafora ljudskog duha». Esej je razdijeljen u tri dijela:

1. Priroda kao «mjera stvari i stvarnosti» u slikarskom opusu I. Generalića
2. Dvorište, livada, šuma, polje i dalje od toga
3. Florealni simboli i alegorije

Zaključna je teza da je Generalić u zavičaju pronašao mjeru stvarnosnog i fantastičnog, te stalni poticaj za povratak prirodi koja ga je nadahnjivala. Proslavljajući zavičajnu i ambijentalnu posebnost, na metaforičnoj razini slavi život, ljudsku snagu i istrajnost, pledirajući za ponovno ucjeljenje bića i naravi, na mjestima gdje je tehnologija «rasparala šav» i korisničku svijest pretpostavila brizi i ljubavi za velika djela Prirode.

ERNEST FIŠER

Književni i likovni kritičar, publicist
ernest.fischer.vz@gmail.com

Ivan Generalić i Slavko Stolnik – suglasja i razlike

Dvije stožerne osobnosti hrvatske naivne/izvorne umjetnosti 20. stoljeća nedvojbeno su Ivan Generalić (1914.-1992.) i Slavko Stolnik (1929.-1991.). Premda su obojica početne sadržajne i tehničke poduke iz slikarstva dobili od Krste Hegedušića, njihovi kasniji ostvareni umjetnički opusi pokazuju Stolnikov bitan odmak ne samo od Generalićeva stvaralaštva, nego i od metierskih postulata hlebinske slikarske škole. Komparativnom analizom antologijskih njihovih djela – već na motivsko-tematskom, a još više na likovnopoetičkom planu – mogu se utvrditi tek nekoja formalna suglasja, ali i bitne razlike. To se posebice odnosi na Stolnikove slikarske reminiscencije iz njegova pariškog životnog razdoblja i „ciklus erotike“ (motivsko-tematski plan), a na likovnopoetičkom planu: na njegovu posve specifičnu kolorističku gestu, „sinkretističko“ rastvaranje prostora u slici, unikatno slikanje na staklu bez prethodnog crteža, te metiersko otkiće „slike u slici“.

SUZANA MARJANIĆ

Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb
suzana@ief.hr

Generalićev bestijarij s post scriptumom – Generalićev Krleža

Kao što i naslov sugerira, u prvome dijelu izlaganja zadržat ću se na Generalićevu slikarskom bestijariju gdje su me ponijele i slikareve (razgovorne) interpretacije pojedinih zoo-motiva. I tako dok su neki povjesničari umjetnosti u njegovoj slici „Raspeti pevac“ (1964.) iščitavali alegoriju sudbine, univerzalnu ljudsku dramu, sâm je slikar izjavio – iz aspekta svakodnevice – kako je „samo« riječ o slikarskoj (njegovoj) osveti jednome vrlo bučnome (realnom) pijevcu. Odnosno, kao što je izjavio Mladenu Pavkoviću: „Pijetao pa i kokoši veliki su prijatelji seljaka. Ljudi često i razgovaraju s njima« (Generalić, prema Pavković 2012:69). Generalićev apsolutan dodir s prirodom pokazuje i njegova slika „Moj atelier“ (1959.), gdje je riječ o ateljeu njegova seoskoga dvorišta te poput umjetnika land arta atelje i galeriju zamjenjuje prirodom.

U post scriptumu zadržat ću se pak na Generalićevu odnosu prema Krleži koji ga, kao što je slikar (odnosno kao što ga je u monografiji poetski odredio Dimitrije Bašičević Mangelos – „autentičan i polupismeni seljak u orbiti naše kulture«) često isticao, nije cijenio.

LIDIJA BAJUK

Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb

lidija@ief.hr

Etnografski slikopis Ivana Generalića

Prikazujući krajobraz kajkavskog područja i ljudi tradicijskoga panonskog sela koji su iz njega iznikli, hrvatsko naivno slikarstvo Ivana Generalića etnografski istodobno zahvaća i u socijalne odnose i u mitsko-bajkoviti svijet tradicijske usmene predaje središnje Hrvatske, neprekidno propitkujući smisao ljudske egzistencije na razini njezine profane svakodnevice i sakralne metafizičnosti. Pronalazeći osebujna, neakademska rješenja u proporcijama, perspektivi i kolorizmu, no potvrđena u likovnim pokretima simbolizma, ekspresionizma, kubizma, nadrealizma i drugih fenomena moderne, Generalić distanciranom racionalizmu, objektivizmu i intelektualizmu suprotstavlja čuđenje, znatiželju, radost i osjećajnost u suživotu s prirodnim okolišem i sjećanjem na idilično djetinjstvo. On punini života povremeno kontrapunktira arhetipskim, snovitim, simboličkim, nadnaravnim, fantastičnim, onostranim, lunatičkim, tragičnim i naizgled konačnim, slikopisom podravskih usmenih predaja odjekujući starovjernim slavenskim i kršćanskim predodžbama.

SANJA LONČAR

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za etnologiju i kulturnu antropologiju
sloncar@ffzg.hr

Seoski prostor i arhitektura u radovima Ivana Generalića

Tijekom međuratnog razdoblja djelovanje niza stručnjaka – etnologa, etnografa, arhitekata, inženjera, fotografa, likovnih umjetnika, pravnika, sociologa, učitelja i dr. – bilo je povezano sa selom i različitim aspektima narodnog života. Brojni su pojedinci dali doprinos proučavanju seoskog prostora, arhitekture i stanovanja, kroz stvaranje različite građe (etnografske bilješke, crteže, nacрте, fotografije, slike i dr.) te doticaje i suradnje s drugim stručnjacima. U navedenom su razdoblju podravska sela bila u interesu lokalnih istraživača (npr. Blaž Mađer), umjetnika (npr. Krste Hegedušića), arhitekata (npr. Bogdan Teodorović, Marko Vidaković), a rezultati njihovog rada nerijetko su se koristili kao izvor podataka za ilustraciju onovremenih uvjeta života na selu. U tom se kontekstu, iz pozicije etnologije i kulturne antropologije, prilazi radu Ivana Generalića i djelima u kojima je tematizirao seoski prostor, arhitekturu i stanovanje. Naglasak se stavlja na analizu djela, kontekst njihovog nastanka i odnos prema srodnoj građi ranije spomenutih stručnjaka. Pritom se propituje odnos likovnih djela i etnografske građe te odnos likovnog umjetnika i (zavičajnog) (seoskog) prostora.

MARIJA MESARIĆ

Muzej grada Koprivnice

etnoantropo@muzej-koprivnica.hr

Generalićev pogled na život podravskog sela

Likovna djela naivne umjetnosti sve se više promatraju kao autohtoni prikaz patrijarhalnog života podravskog sela jer omogućuju da životopisnije predočimo etnografsku baštinu Podravine. U radu se po prvi put daje prikaz etnografskih tema iz života podravskog sela na primjeru likovnog stvaralaštva Ivana Generalića kroz pristup slici kao izvoru podataka koji je povjesničar Peter Burke primijenio u djelu „Očevid. Upotreba slike kao povijesnog dokaza“. U tom smislu Generalićeve slike postaju izvor etnografskih podataka, vizualni narativi o obrisima svakodnevnog života koji su dio slikarevog pogleda na život podravskog sela. Upotreba slika u prikazu i rekonstrukciji materijalne i nematerijalne kulture (etnografskih predmeta, običaja, vjerovanja), svakodnevnog života običnih ljudi, dragocjen je izvor podataka o podravskoj etnografskoj baštini. Pritom valja napomenuti da se Generalićevim slikama za koje se smatra da su po svom „dokumentarnom“ ili „etnografskom“ stilu svjedočanstvo stvarnog prikaza života, pristupa kritički, kao viđenju života podravskog sela unutar različitog konteksta (primjerice društvenog, kulturnog, materijalnog i drugog).

DRAGANA LUCIJA RATKOVIĆ AYDEMIR

Institucija Muze d.o.o. za savjetovanje i upravljanje projektima u kulturi i turizmu
draganalucija@muze.hr

Ekomuzeji – alati zajednice za osvještavanje i očuvanje baštinenog identiteta

Georges-Henri Rivière, francuski muzeolog, davne 1976. godine započinje definiciju ekomuzeja izjavom: „Ekomuzej nije muzej poput ostalih muzeja!“. Ova se definicija može nadopuniti pojašnjenjem da ekomuzej predstavlja platformu za interpretaciju kulturnog i baštinskog identiteta određene lokalne zajednice, odnosno zrcalo u kojoj zajednica prepoznaje svoju posebnost i jedinstvenost. Ova vizionarska baštinska koncepcija ne podliježe dogmama, već je u svojoj suštini opredijeljena za raznorodnost jer je svaki ekomuzej sasvim originalan, baš kao i svaka zajednica ili teritorij u kojem ekomuzej djeluje. To se posebno aktualizira u u današnjem vremenu globalizacije i vladanja globalnih brandova koji donose sve veću opasnost od uniformiranosti i bezličnosti.

U takvom kontekstu nastao je i projekt Ekomuzej batana iz Rovinja. Osnovan 2004. uz potporu lokalne uprave i samouprave, prvi je ekomuzej u Hrvatskoj i u potpunosti je zaživio u svojoj lokalnoj zajednici. Posvećen je istoimenoj ribarskoj brodici i lokalnim ljudima koji su je prepoznali kao svoj simbol. Batana je tradicionalna drvena ribarska brodica koja zrcali kontinuitet lokalne materijalne i nematerijalne pomorske i ribarske baštine, ali i kontinuitet svakodnevnog života domaćeg stanovništva. Stoga su njegovi glavni zadaci kroz batanu, kao simbol ovdašnje maritimne tradicije, interpretirati *sense of place* Rovinja i kroz osvještavanje duha mjesta još više ojačati sponu lokalnih žitelja raznih etniciteta, prvenstveno danas manjinskog talijanskog i većinskog hrvatskog. Ništa manje važan zadatak rovinjskog ekomuzeja je uz pomoć batane rovinjsku zajednicu povezati s velikom obitelji tradicionalnih plovila i s njima povezanih lokalnih zajednica na Jadranu, Mediteranu, ali i šire. Primjer Ekomuzeja batana mogao bi potaknuti primjenu ekomuzeoloških principa u nalaženju inovativnih načina valorizacije, prezentacije i interpretacije baštine Ivana Generalića, Hlebina i okolice.

MIRA FRANČEVIĆ MALČIĆ

Hrvatski muzej naivne umjetnosti, Zagreb

mira.francetic@hmnu.org

Ivan Generalić – inspiracija mladima

Muzejsko-edukativni rad Hrvatskog muzeja naivne umjetnosti u proteklih desetak godina rezultirao je nizom pedagoških projekata obuhvaćajući vodstva kroz izložbe, likovne i muzejske radionice, didaktičke izložbe te izdanja multimedijalnih CD-a i muzejskih slikovnica. Usmjeravajući pažnju na Ivana Generalića kao klasika naive kroz edukativne programe iskustvenog i interaktivnog učenja razvijamo aktivnosti kroz koje mlada muzejska publika izražava svoju kreativnost u dodiru s njegovim remek-djelima.

NIKOLA ALBANEŽE

Aukcijska kuća Kontura, Zagreb

n.albanez@inet.hr

Od revolucionarnog potencijala do turističkog zapečka – rasponi percepcije hrvatske naivne umjetnosti

Pojava naivnih umjetnika u tridesetim je godinama 20. stoljeća vezana uz lijevo orijentirane akademske umjetnike i općenito socijalno angažirane intelektualce. Razvidno je to iz angažmana Krste Hegedušića te iz uključivanja djela Ivana Generalića, Franje Mraza i Petra Smajića na izložbe grupe Zemlja.

Nakon 2. svjetskog rata, produkcija naivnih umjetnika – sa svakom generacijom sve brojnijih – postaje dio etablirane, od države prihvaćene i podržane umjetničke prakse; shvaćane, još uvijek, kao svojevrsni klasni izraz, premda je i nacionalna komponenta sve izraženija.

Međutim, s raspadom Jugoslavije i osnutkom hrvatske države, naiva poprima izrazito nacionalni predznak i za nju više nema mjesta u sklopu avangardnih tendencija – tu njeno mjesto zauzima tzv. „autsajderska“ umjetnost. Naivu se nerijetko doživljava kao „nazadnu“ i potpuno neaktualnu umjetnost u čemu je lako zapaziti neke već uvriježene predrasude.

Kako je unutar nešto više od pola stoljeća došlo do takva obrata u percepciji naive i kolika je uvjetovanost društveno-političkim okolnostima, a u kojoj mjeri kvalitetom samih radova za takve sudove? – to su postavke koje nameću potrebu kritičkog propitivanja.

MAGDALENA VLAHO

Hrvatski restauratorski zavod, Zagreb

mvlaho@h-r-z.hr

Specifični konzervatorsko-restauratorski postupci rada na slikama na staklu

Kao primjer specifičnih konzervatorsko-restauratorskih postupaka kod slika na staklu poslužit će slika Ivana Generalića „Smolek“ (1975., ulje/ sekurit, 1200 x 1600 mm) iz Galerija naivne umjetnosti u Hlebinama. Slika je dovezena u HRZ Zagreb u lošem stanju – na bijelim površinama boja je popucala i odvojila se. Radovi na slici izvršeni su tijekom ožujka i travnja 2014. godine na Odjelu za štafelajno slikarstvo, Odsjek III (voditeljica radova: M. Vlaho). Napravljene su laboratorijske analize koje su pokazale kako je najvjerojatniji razlog odvajanja bijele boje pigment litopon. Po izvršenim analizama, izvršena je konsolidacija te rekonstrukcija slikanog sloja, a sam postupak rekonstrukcije je reverzibilan ukoliko u budućnosti dođe do potrebe za novim restauratorskim zahvatom.

SNJEŽANA PINTARIĆ

Muzej suvremene umjetnosti, Zagreb

snjezana.pintaric@msu.hr

Stara kuća Ivana Generalića – primjer i poticaj očuvanja ateljerske baštine

Umjetnički ateljei autentična su mjesta kreativnog stvaralaštva, a proces njihove muzealizacije započinje u Europi početkom 20. stoljeća. Najstariji muzealizirani ateljei u Hrvatskoj su Atelijer Ivana Meštrovića, doniran 1952. godine i 1954. dostupan javnosti, i atelje Julijane Drašković prezentiran u Muzeju Trakošćan, koji je kao muzej osnovan 1953. godine. Istraživanje provedeno u hrvatskim muzejima i srodnim institucijama pokazalo je da u Hrvatskoj postoji tridesetak ateljea ili ateljerskih cjelina koje su na određeni način sačuvane i muzealizirane. Kada razmatramo stilski i generacijski aspekt postojeće građe zaključujemo da je unutar muzejskih zbirki prezentirano najviše umjetnika s kraja 19. i početka 20. stoljeća, iz razdoblja formiranja hrvatske moderne umjetnosti. To su ateljei Vlahe Bukovca, Ivana Meštrovića, Emanuela Vidovića, Stojana Aralice i ostalih. Također, zastupljeni su umjetnici iz druge polovine 20. stoljeća koji su važni za lokalnu scenu – Đuro Pulitika, Slavo Striegl, Mato Benković itd. Likovni fenomen naivne umjetnosti i slikanja na staklu, tipičan za dio hrvatske likovne scene dvadesetog stoljeća, zastupljen je u zbirkama Ivana Lackovića Croate, Ivana i Josipa Generalića i Ivana Večenaja. Ateljei, pored svoje osnovne funkcije prostora za rad umjetnika, reprezentiraju društveno normiranu svijest o umjetničkoj profesiji i njezinoj poziciji u društvu, a kao mjesta generiranja promjena umjetničkih paradigmi nezaobilazni su u pregledima stilskih razdoblja i pojedinačnih biografija umjetnika. U tom smislu, za povijest hrvatske i svjetske umjetnosti u 20. stoljeću iznimnu važnost ima ličnost i stvaralaštvo Ivana Generalića, a njegova Stara kuća, kao primjer autentičnog radnog i životnog prostora, izvrsna je platforma za budući rad s istraživačima i posjetiteljima.

Bilješke

M U Z E J
G R A D A
K O P R I V N I C E
Trg dr. Leandera Brozovića 1

Knjižica sažetaka

Simpozij IVAN GENERALIĆ: DJELO, ŽIVOT, VRIJEME

Hlebine, 20. – 21. 11. 2014.

Nakladnik:

Muzej grada Koprivnice

Za nakladnika:

Marijan Špoljar

Organizacijski odbor Simpozija:

Vladimir Crnković

Dragutin Feletar

Marijan Špoljar

Marija Mesarić

Helena Kušenić

Uredništvo Knjižice sažetaka:

Marijan Špoljar

Marija Mesarić

Helena Kušenić

Fotografija na koricama:

Ivan Generalić, Sneg pada (detalj), 1973., ulje/sekurit, 2000x3300 mm

Oblikovanje i priprema za tisak:

Dalibor Vugrinec

Tisak:

Superprint d.o.o., Koprivnica